

АРХІТЕКТУРА ІНДУСТРІАЛЬНОЇ НІМЕЧЧИНИ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ. БАУХАУС

Вержицька П.В., студ. гр. ДАС-436

Науковий керівник – Харитонova А.А., к. арх., доцент (кафедра Архітектури будівель та споруд, Одеська державна академія будівництва та архітектури)

Анотація. Тенденції ХХ століття мають безпосередній вплив на сучасну архітектуру. Особливу роль у європейському індустріалізмі першої половини ХХ століття грає німецька архітектура, зокрема берлінська школа Баухаус. Її особливості заклали фундамент розвитку містоутворення, формоутворення будівель та споруд європейських держав, переосмисливши архітектурні канони, надавши провідне місце в архітектурі функціоналізму.

Актуальність. Безперервний розвиток архітектурних тенденцій бере початок у попередніх стилях. Німецька архітектура 1910-1930-х років мала безперервний та обґрунтований вплив на архітектуру Європи того часу, задаючи ритм та форму навколишньому середовищу міст, також задавши ритм архітектурі США післявоєнного періоду. Особливо це торкнулося Берліну і низки німецьких міст як Альфельд завдяки виникненню архітектурної школи та загалом напрями Баухаус.

Нині тенденції німецького функціоналізму досі мають вагу у сучасному проектуванні. Безліч проектів посилаються на вже зведені споруди, впливають стиль міських будівель, а Баухаус не тільки зіграв вирішальну роль розвитку модерністської архітектури Німеччини, а й заклав основи скандинавського мінімалізму [1].

Промислова архітектура Берліна початку ХХ століття є зразком модерністської архітектури. Крім творів Баухауса, ряд берлінських будівель відображають функціоналізм у німецькій архітектурі того часу.

Нині колишній майданчик електротехнічної компанії АЕГ («Allgemeine-Electricitäts-Gesellschaft») на Гумбольдхайн у Берліні була однією з споруд, що перетворили місто на так званий «електрополіс» [2].

Перші будівлі на території АЕГ в Гумбольдхайні були побудовані в кінці ХІХ століття, але єдина споруда, що зберіглася – це те, що нині називається Beamtentor («ворота клерків»). Інші будівлі, що збереглися, були побудовані в більшості своїй за проектами архітектора Петера Беренса, основоположника німецького конструктивізму, починаючи з 1910 р. Дані будівлі відображають докорінні зміни в промисловій архітектурі і проклали шлях в історію архітектури ХХ століття. Стиль, розроблений Беренсом – монументальний та має суворі, чітко впорядковані лінії без орнаменту. Крім темно-червоної цегли, була використана блакитна, що містить оксид заліза на фасаді, який допоміг виділити будівлю із забудови навколишнього житлового району. Однією з найбільш вражаючих будівель колишньої території АЕГ є великий машинний складальний цех (рис. 1), побудований період 1911-1912 рр., і був за планами Петера Беренса одним з найбільших заводів у Берліні [2]. В даний час є частиною берлінського Парку технологій.

Колишня будівля турбінного заводу АЕГ на вулиці Хуттенштрассе в районі Моабіт, Берлін – ще один твір Петера Беренса, дуже схожий на машинний складальний цех у Гумбольдхайні [2] (рис. 2).

Конструкція будівлі є сталевим каркасом, що підтримує його, а фасади були заповнені склом, створюючи відчуття яскравості та прозорості зали. За задумом Беренса природне світло мало підвищити продуктивність праці і, як висловився Вальтер Гропіус, мотивувати робітників «радісно брати участь у досягненні великих спільних цілей» [3].

Незважаючи на приписування функціоналізму як стиль побудови, Беренс не відмовився від деяких «традиційних» елементів на фасаді. На передньому фасаді видно бетонні

елементи, що нагадують єгипетський храм. Незважаючи на свою візуальну і фактичну масивність, вони не несуть функції, оскільки служать лише для прикраси фасаду [3].

Рис. 1. Колишній складальний цех великих машин AEG

Рис. 2. Будівля колишньої турбінної фабрики AEG у Берліні

Турбінний завод AEG пережив Другу світову війну. У 1977 році будинок перейшов до Siemens, все, що залишилося від AEG – це торгова марка. Проте Siemens досі виробляє газові турбіни в залі – нове покоління продукту 1909 року. Незважаючи на постійний розвиток технологій, назва турбінного заводу в даний час залишається актуальною.

Майбутні директори школи Баухаус Вальтер Гропіус та Людвіг Міс ван дер Роє працювали в офісі Беренса – ван дер Роє також взяв участь у розробці турбінного цеху [3, 4].

Вплив Петера Беренса відзначився на спорудах провідних модерністів того часу, зокрема засновника Баухауса Вальтера Гропіуса.

Завод Фагус (рис. 3) – спільний проект Вальтера Гропіуса та Адольфа Мейера, став можливістю втілення революційних ідей Гропіуса в реальності. Гропіус вирішив висловити будівельну логіку у дизайні будівлі, оголивши на фасадах його конструкцію.

Даний проект – це комплекс з безліччю будівель, які виконують різні функції. На думку Гропіуса дуже важливо було розробити естетичний зовнішній вигляд, який можна було б застосувати до різних конструкцій. Гропіус ухвалив новаторське рішення – він розмістив залізобетонні колони всередині будівлі, щоб звільнити фасад. Між рядами цегляних опор були підвішені залізні рами, що підтримують скляні вставки. Металеві панелі розмістили всередині залізного каркасу, щоб приховати плити перекриття. Найбільш інноваційною особливістю будівлі були повністю засклені, без конструктивних елементів, зовнішні кути [5].

Рис. 3. Фагус завод в Альфельд на Лейні, Нижня Саксонія

При проектуванні Гропіус керувався метою створення сприятливого простору з покращенням умов праці за рахунок збільшення денного світла, свіжого повітря та рівня гігієни, що мало призвести до більшого задоволення робітників і, насамперед, до збільшення загального виробництва. Цим самим Гропіус наголошував на соціальному аспекті архітектурного дизайну – що є важливою частиною його архітектурної теорії [5].

Комплекс Фагус є одним із ключових творів Гропіуса, що втілюють його теорію та бачення нової течії архітектури, а також відображає функціоналізм того часу. Його робота також перейшла у створення архітектурної школи Баухас у Берліні, що виражала його ідеї та погляд на архітектуру.

Зародження Баухауса означало новий виток у архітектурній еволюції. Револьюційна думка Вальтера Гропіуса відобразилася в наступних стильових характеристиках:

- прості колірні схеми;
- функція переважає красу;
- використання промислових матеріалів (що характерно для всього Баухауса, так як рух заснований на функціоналізмі та індустріалізмі, незалежно від типу споруд);
- асиметричний дизайн (створюючи баланс різних форм і елементів, Баухаус був гармонійним конструктивним ансамблем; яскравий приклад такого дизайну – будівля школи Баухаус в Дессау, Берлін (рис. 4).
- цілісний дизайн (він торкався усіх елементів – від найдрібніших деталей інтер'єру до повноцінного комплексу містобудівних ансамблів).

Теорія Гропіуса, початок якого було закладено в індустріальному конструктивізмі та функціоналізмі архітектури, була виражена у всій ідеології школи Баухауса, незважаючи на суперечливість поглядів майбутніх директорів [6].

Рис. 4. Будівля школи Баухаус, заснована в 1919-му році

Висновки та результати. Індустріальна архітектура першої половини ХХ століття має величезний вплив на сучасні тенденції. Закладена Петером Беренсом ідея конструктивізму знайшла відгук у модерністських течіях завдяки його учням і співробітникам як Вальтер Гропіус – засновник і перший директор школи Баухаус, бачення нової архітектури якого стало революційним, віддаючи першість функції над красою.

Нині німецька індустріальна архітектура досі формує міське середовище, зокрема Берліні, знайшовши застосування колишнім фабрикам, інтегрованим у нові соціальні процеси.

Нові концепції та теорії, розроблені Вальтером Гропіусом, і до цього часу впливають на нинішню архітектуру, будучи вираженими в ідеології Баухауса, тоді як школа Баухаус досі функціонує, розвиваючи сучасну архітектурну думку.

Індустріальна Німеччина також вплинула розвиток загальноєвропейської, але й архітектури США.

Література:

1. Bauhaus Architecture Style – History, Characteristics and Artists [Електронний ресурс]. - URL: <https://www.artlex.com/architecture/styles/bauhaus/> (дата обращения: 07.11.2022).
2. AEG am Humboldthain. Industrial Plant in the Electropolis Berlin. [Електронний ресурс]. - URL: <https://www.visitberlin.de/en/aeg-am-humboldthain> (дата обращения: 07.11.2022).
3. AEG Turbine Factory. [Електронний ресурс]. - URL: <https://www.visitberlin.de/en/aeg-turbine-factory> (дата обращения: 07.11.2022).
4. Peter Behrens. [Електронний ресурс]. - URL: <https://www.britannica.com/biography/Peter-Behrens> (дата обращения: 07.11.2022).
5. AD Classics: Fagus Factory / Walter Gropius + Adolf Meyer [Електронний ресурс]. - URL: <https://www.archdaily.com/612249/ad-classics-fagus-factory-walter-gropius-adolf-meyer> (дата обращения: 07.11.2022).
6. Bauhaus Architecture: Origins and Characteristics of Bauhaus [Електронний ресурс]. - URL: <https://www.masterclass.com/articles/bauhaus-architecture-explained> (дата обращения: 07.11.2022).